

Tengeri hadviselés és stratégiák a Nagy Háborúban

Manapság hazánkban keveset lehet hallani az első világháborús haditengerészetről, a 20. század elején viszont stratégiai fontosságú haderőnem volt, mely a háború végkimenetelére is döntő hatást gyakorolt – derült ki Dr. Solymos András nyugállományú mérnök alezredes előadásából, melyet a Mindenki Hadtudománya Szabadegyetem előadás-sorozat keretében tartott január 8-án a Honvéd Kulturális Központban.

A tengeri hadviselés szakértője elmondta, a haditengerészet a tizenhatodik században vált döntő fontosságú haderővé, és kiemelkedő szerepét megtartotta egészen a huszadik század elejéig. Sokáig nem volt ellenfelük az **ágyús hadihajóknak**, ezen először az olyan kezdetleges partvédelmi eszközök változtattak, mint az **érintésre** robbanó akna. Ettől persze a nyílt tengeren vívott ütközetek főszereplői továbbra is sokáig a nagyméretű, páncéllal védett hadihajók maradtak. A torpedó megjelenése is változtatott az erőviszonyokon, mivel ezeket a nyílt tengeren is lehetett indítani. Már a század elején elkezdődött a víz alatti hadviselés, mely a későbbiekben szintén meghatározó szerepet vívott ki a tengeri **összecsapásokban**. Hamar megjelentek a repülőgép-anyahajók is, ezek kezdetben hidroplánokat szállítottak, amelyek a vízfelszín használták fel és leszállópályának.

Az előadó rámutatott, a gyarmatosítás korában azért is volt kiemelt jelentősége a tengerészetnek, mert hajóval nagy mennyiségű fegyvert és katonát lehetett nagy távolságra szállítani. A stratégiai gondolkodás szempontjából igen fontosak voltak azok a helyek, ahol a hajózók ellátmányt tudtak vételezni. Szintén fontos volt a víziutak fölötti ellenőrzés kérdése, komoly verseny folyt a Szezei csatorna és a la Manche csatorna fennhatóságáért illetve **a brit szigetek és Norvégia közötti átjáró feletti ellenőrzésért is**. Az első világháborúban, ezt ki is használták a hadviselő felek, lásd angol aknazárok, melyek a német kereskedelem ellehetetlenítését célozták. A Dardanellákat viszont a központi hatalmak zárták le, ezzel hozzájárultak az oroszok összeomlásához.

A háború kitörésekor Németországban úgy gondolták, olyan rövid idő alatt lezajlanak az események, hogy a **haditengerészetüket** be sem kell majd vetni, ha viszont elhúzódik a háború, akkor hátrányban lesznek az angolokkal szemben a tengereken.

A brit és francia gyarmatok gyorsabb elérését tette lehetővé, ezért felértékelődött a Szezei csatorna és **a Földközi-tenger szerepe**, melyet – a német tervek szerint – a szövetségeseiknek, vagyis az Osztrák-Magyar Monarchiának és az akkor még szövetséges Olaszországnak kellett volna

megoldani (a német hajók nem tudták elérni a Földközi-tengert az angolok által őrzött Gibraltár miatt). Ez mutatja meg, valójában mekkora jelentősége volt annak, hogy az olaszok nem szálltak be a háborúba, majd pedig az antant oldalára álltak. Ha megvalósult volna a Szuezi csatorna lezárása, az valószínűleg a háború kimenetelét is befolyásolhatta volna.

Solymos András elmondta, a Monarchiában a haditengerészet belpolitikai elfogadottsága nem volt összhangban a haderőnem fontosságával. Legfontosabb tengerészeti érdekeltségeit a hazai partok védelme, az Adria feletti uralom biztosítása, a kereskedelmi érdekek és politikai befolyás védelme jelentették, hiszen gyarmati érdekeltségek szóba sem kerültek. Haditengerészeti szempontból a legnagyobb fenyegetés a cári Oroszország tengeri hatalomként való esetleges megjelenése volt az Adrián. Emellett nem kis kihívást jelentett Olaszország tengeri erejének ellensúlyozása, bár az olaszok elvileg szövetségesek voltak, és Németország minden katonapolitikai befolyását latba vetette annak érdekében, hogy a két flottát együttműködésre kényszerítse. Mivel a gazdasági-technológiai feltételek adottak voltak, a Monarchia nyílttengeri alkalmazásra is képes, korszerű hadiflottát épített ki a belpolitikai ellenszél dacára. Ennek az erőfeszítésnek a háttérében azonban mindig ott lappangott az olaszokkal szembeni gyanakvás, mely a későbbi együttműködésnek is gátat vetett, így a háború végkimenetelét is befolyásolta.